

Vergaderjaar 2024–2025

36 613 K

Wijziging van de begrotingsstaat van het Defensiematerieelbegrotingsfonds voor het jaar 2024 (wijziging samenhangende met Miljoenennota)

Nr. 2

MEMORIE VAN TOELICHTING

A. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET WETSVORSTEL

Wetsartikelen 1 tot en met 3

De begrotingsstaten die onderdeel zijn van de Rijksbegroting, worden op grond van artikel 2.3, eerste lid, van de Comptabiliteitswet 2016 elk afzonderlijk bij wet vastgesteld en derhalve ook gewijzigd. Het onderhavige wetsvoorstel strekt ertoe om voor het jaar 2024 wijzigingen aan te brengen in de begrotingsstaat voor het Defensiematerieelbegrotingsfonds.

De in de begrotingsstaten opgenomen begrotingsartikelen worden in onderdeel B van deze memorie van toelichting toegelicht (de zgn. begrotingstoelichting).

De Minister van Defensie,
R.P. Brekelmans

B. BEGROTINGSTOELICHTING

1 Leeswijzer

De voorliggende suppletoire begroting september (SBS) bevat de voorgestelde wijzigingen ten opzichte van de 1e suppletoire begroting 2024 van hoofdstuk K van de begroting van het Rijk.

In deze suppletoire begroting september van het Defensiematerieelbegrotingsfonds (DMF) zijn de besluiten van het kabinet uit het Hoofdlijnenakkoord verwerkt. Deze suppletoire wet dient dan ook in samenhang te worden gezien met de ontwerpbegroting. Het DMF 2024 wordt met deze suppletoire begroting met € 1,6 miljard verlaagd tot € 8,2 miljard. De begroting is naar beneden bijgesteld omdat budget uit 2024 doorgeschoven wordt naar latere jaren. Het Ministerie van Defensie spant zich tot het uiterste in om de voor 2024 op de Defensiebegroting beschikbare middelen tot besteding te laten komen. Desalniettemin is het, onder meer gezien de huidige grillige mondiale defensiemarkt en krapte op de arbeidsmarkt, niet mogelijk om alle projecten conform planning uit te voeren. Derhalve worden de uitgaven in een meer realistisch ritme gezet. De investeringsmiddelen die niet in 2024 uitgegeven kunnen worden blijven beschikbaar voor Defensie en zullen zo snel mogelijk alsnog besteed worden.

Per artikel worden de mutaties groter dan of gelijk aan onderstaande staffel op het niveau van de financiële instrumenten (en eventueel artikelonderdeel) toegelicht.

Tabel 1 Ondergrenzen conform RBV

Omvang begrotingsartikel (stand ontwerpbegroting) in € miljoen	Beleidsmatige mutaties (ondergrens in € miljoen)	Technische mutaties (ondergrens in € miljoen)
< 50	1	2
=> 50 en < 200	2	4
=> 200 en < 1000	5	10
=> 1000	10	20

Binnen Defensie is COMMIT verantwoordelijk voor de uitvoering van de projecten in de realisatiefase op artikelen 1 t/m 4 en artikel 6. Dit zijn vele tientallen vaak kleine projecten, die aan tussentijdse actualisaties en technische mutaties onderhevig zijn. Vaak betreft het herfaseringen over jaren heen vanwege versnellingen of vertragingen. Deze actualisaties bij elkaar zorgen voor de verschillen tussen de eerste suppletoire begroting en de suppletoire begroting september. Een uitgebreidere toelichting bij de projecten, inclusief budgettaire details, zijn terug te vinden in het Defensie Projectenoverzicht (DPO) en/of de Afwijkingsrapportage (AWR).

2 Beleidsartikelen

2.1 Artikel 1 Defensiebreed materieel

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 2 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 1 Defensiebreed materieel (bedragen x € 1.000)

		Stand eerste suppletoire begroting (incl. amende- menten en NvW) (1)	Mutaties Suppletoire begroting september (2)	Stand suppletoire begroting september (3) = (1) + (2)
Art.	Verplichtingen	1.690.694	170.974	1.861.668
	Uitgaven	1.965.394	- 237.505	1.727.889
1.11	Verwerving	1.344.251	- 114.487	1.229.764
	<i>Opdrachten</i>	<i>1.344.251</i>	<i>- 114.487</i>	<i>1.229.764</i>
	Verwerving: voorbereidingsfase	127.118	- 113.482	13.636
	Verwerving: realisatie	1.217.133	- 1.005	1.216.128
1.12	Instandhouding	555.690	76.384	632.074
	<i>Opdrachten</i>	<i>555.690</i>	<i>76.384</i>	<i>632.074</i>
	Instandhouding Materieel	555.690	76.384	632.074
1.13	Kennis en Innovatie	212.569	- 16.763	195.806
	<i>Bekostiging</i>	<i>212.569</i>	<i>- 16.763</i>	<i>195.806</i>
	Bijdrage grote onderzoeksfaciliteiten	46.764	- 5.994	40.770
	Technologieontwikkeling	80.673	3.505	84.178
	Kennisgebruik	4.194	519	4.713
	Kort Cyclische Innovatie	80.938	- 14.793	66.145
1.14	Reserve Valutaschommelingen	0	31.455	31.455
	<i>Storting/onttrekking begrotingsreserve</i>	<i>0</i>	<i>31.455</i>	<i>31.455</i>
	Storting/onttrekking begrotingsreserve	0	31.455	31.455
1.16	Over-/ onderprogrammering	- 147.116	- 214.094	- 361.210
	<i>Fonds</i>	<i>- 147.116</i>	<i>- 214.094</i>	<i>- 361.210</i>
	Fonds	- 147.116	- 214.094	- 361.210
	Ontvangsten	79.827	1.200	81.027

Toelichting op de verplichtingen

Het verplichtingenbudget voor 2024 wordt per saldo verhoogd met € 171,0 miljoen.

Het betreft een optelsom van opwaartse en neerwaartse bijstellingen. De verhoging van het budget is voornamelijk het gevolg van het additioneel beschikbaar gestelde budget voor de strategische samenwerking met de industrie (€ 150,0 miljoen) en een verhoging van € 110,0 miljoen voor de geneeskundige keten. Daarnaast zijn verplichtingen op basis van de laatste inzichten in het juiste ritme gezet. Het gaat dan onder andere over de projecten POLARIS, Defensie Bewaking- en Beveiligingssysteem (DBBS) en Programma Aanvulling inzetvoorraad munitie, alsmede een aantal technische mutaties. Tevens zijn kasmutaties gelijk aan verplichtingenmutaties bij onder andere het uitdelen van loon- en prijsbijstelling.

Toelichting op de uitgaven

Het uitgavenbudget voor 2024 wordt per saldo verlaagd met € 237,5 miljoen. Dit wordt verklaard door:

Verwerving

Het budget voor verwerving wordt per saldo met € 114,5 miljoen verlaagd. Dit is onder andere het gevolg van het naar beneden bijstellen van het budget voor de voorbereidingsfase met per saldo € 113,5 miljoen. Dit is vooral het gevolg van het verplaatsen van budget naar de juiste fase van verwerving in het kader van vervanging van materieel dat aan Oekraïne is geschonken.

De realisatiefase is verlaagd met per saldo € 1,0 miljoen. Er is € 150 miljoen beschikbaar voor strategische samenwerking met de industrie. Daarnaast is budget van 2024 in het juiste kasritme gezet (-/€ 220,2 miljoen), zoals de Bkl operationele infra (-/€ 55,0 miljoen), het project Defensie operationeel kledingsysteem (DOKS; -/€ 30,1 miljoen) en niet DMP-plichtige projecten (zoals het project IT organisatie ad € 30,0 miljoen). Ten slotte is de prijsbijstelling aan projecten (€ 32,5 miljoen) toegevoegd. Het restant van per saldo € 37,7 miljoen bestaat uit een aantal herijkingen van projectbudgetten.

Instandhouding

De verhoging van € 76,4 miljoen voor instandhouding wordt met name veroorzaakt door het overhevelen van delta-exploitatie van € 45,5 miljoen en het uitdelen van de prijsbijstelling tranche 2024 (€ 15,3 miljoen) en enkele kleinere mutaties.

Kennis en Innovatie

De verlaging van per saldo € 16,8 miljoen wordt met name veroorzaakt door het overhevelen van € 16,0 miljoen naar de Defensiebegroting in het kader van het opbouwen van het personeelsbestand voor Kennis en Innovatie bij de Bestuursstaf.

Over-/ onderprogrammering

De over- en onderprogrammering wordt met € 214,1 miljoen verlaagd. Op het DMF wordt gewerkt met overprogrammering. Als gevolg van de mutaties die op dit artikel plaatsvinden, wordt ook de overprogrammering aangepast. Hiermee blijft de omvang van de overprogrammering binnen de overeengekomen grens van 30%. Daarnaast is het, gelet op de druk op de Defensie- en arbeidsmarkt, onzeker of alle beschikbare middelen in 2024 tot besteding komen. Om die reden is besloten een deel van het budget over meerdere jaren te spreiden.

2.2 Artikel 2 Maritiem materieel

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 3 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 2 Maritiem materieel (bedragen x € 1.000)

	Stand eerste supplettoire begroting (incl. amende- menten en NvW) (1)	Mutaties Supplettoire begroting september (2)	Stand supplettoire begroting september (3) = (1) + (2)
Art. Verplichtingen	4.938.328	1.619.153	6.557.481
Uitgaven	1.250.111	- 95.329	1.154.782

		Stand eerste suppletoire begroting (incl. amende- menten en NvW) (1)	Mutaties Suppletoire begroting september (2)	Stand suppletoire begroting september (3) = (1) + (2)
2.11	Verwerving	1.217.045	- 106.748	1.110.297
	<i>Opdrachten</i>	<i>1.217.045</i>	<i>- 106.748</i>	<i>1.110.297</i>
	Verwerving: voorbereidingsfase	3.524	19.511	23.035
	Verwerving: onderzoeksfase	1.138	34	1.172
	Verwerving: realisatie	1.212.383	- 126.293	1.086.090
2.12	Instandhouding	274.991	7.587	282.578
	<i>Opdrachten</i>	<i>274.991</i>	<i>7.587</i>	<i>282.578</i>
	Instandhouding Materieel	274.991	7.587	282.578
2.16	Over-/ onderprogrammering	- 241.925	3.832	- 238.093
	<i>Fonds</i>	<i>- 241.925</i>	<i>3.832</i>	<i>- 238.093</i>
	Fonds	- 241.925	3.832	- 238.093
	Ontvangsten	19.354	0	19.354

Toelichting op de verplichtingen

Het verplichtingenbudget voor 2024 wordt per saldo verhoogd met € 1,6 miljard.

Het heeft vooral te maken met de verhoging van het verplichtingenbudget voor Vervanging Onderzeeboten. Zoals opgenomen in de D-brief van dit project is het voor het contract beschikbare budget opgehoogd door een onttrekking vanuit de risicoreservering. Tevens zijn kasmutaties gelijk aan verplichtingenmutaties bij onder andere het uitdelen van loon- en prijsbijstelling.

Toelichting op de uitgaven

Het uitgavenbudget voor 2024 wordt per saldo verlaagd met € 95,3 miljoen. Dit wordt verklaard door:

Verwerving

Het budget voor verwerving wordt per saldo met € 106,7 miljoen verlaagd. Dat heeft onder andere te maken met de verhoging van budget van de voorbereidingsfase van € 19,5 miljoen dat voornamelijk veroorzaakt wordt doordat er projectbudget wordt geschoven naar eerdere jaren om aan te sluiten bij de actuele inzichten over de verwachte realisatiemomenten. Het gaat dan bijvoorbeeld om de projecten Verwerving Maritime Strike en Vervanging Onderzeeboten.

In de realisatiefase is het budget per saldo met € 126,3 miljoen naar beneden bijgesteld. Dit is met name het gevolg van het naar beneden bijstellen van het budget waarmee projecten in het juiste kasritme worden gezet (€ 205,5 miljoen), zoals voor de projecten Vervanging Onderzeeboten en Verwerving Maritime Strike. Daarnaast is de prijsbijstelling toegevoegd aan projecten (€ 35,0 miljoen) en is het budget naar boven bijgesteld voor het Programma Aanvulling inzetvoorraad munitie (€ 55,5 miljoen) en een verlaging van het budget door een aantal kleinere mutaties (€ 11,3) miljoen.

Over-/ Onderprogrammering

Op het DMF wordt gewerkt met overprogrammering. Als gevolg van de mutaties die op dit artikel plaatsvinden, wordt ook de overprogrammering aangepast (€ 3,8 miljoen). Hiermee blijft de omvang van de overprogrammering binnen de overeengekomen grens van 30%.

2.3 Artikel 3 Land materieel

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 4 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 3 Land materieel (bedragen x € 1.000)

	Stand eerste suppletoire begroting (incl. amende- menten en NvW) (1)	Mutaties Suppletoire begroting september (2)	Stand suppletoire begroting september (3) = (1) + (2)	
Art.	Verplichtingen	2.808.180	2.676.090	5.484.270
	Uitgaven	1.717.459	- 181.892	1.535.567
3.11	Verwerving	1.305.356	- 256.048	1.049.308
	<i>Opdrachten</i>	<i>1.305.356</i>	<i>- 256.048</i>	<i>1.049.308</i>
	Verwerving: voorbereidingsfase	47.236	- 7.934	39.302
	Verwerving: realisatie	1.258.120	- 248.114	1.010.006
3.12	Instandhouding	373.704	37.482	411.186
	<i>Opdrachten</i>	<i>373.704</i>	<i>37.482</i>	<i>411.186</i>
	Instandhouding Materieel	373.704	37.482	411.186
3.16	Over-/ onderprogrammering	38.399	36.674	75.073
	<i>Fonds</i>	<i>38.399</i>	<i>36.674</i>	<i>75.073</i>
	Fonds	38.399	36.674	75.073
	Ontvangsten	2.500	0	2.500

Toelichting op de verplichtingen

Het verplichtingenbudget voor 2024 wordt per saldo verhoogd met € 2,6 miljard.

De verhoging van het verplichtingenbudget wordt voornamelijk veroorzaakt door de verhoging ten behoeve van Vuurkracht *Medium Infantry Brigade* (€ 1,0 miljard) en door verhoging ten behoeve van het Tankbataljon *Heavy Infantry Brigade* (€ 1,3 miljard). Het kabinet heeft vanaf 2027 extra middelen uitgetrokken om te voldoen aan de NAVO-norm van 2%. De NAVO vraagt Nederland om met prioriteit te investeren in zwaardere gevechtscapaciteiten voor het landoptreden. In dat kader worden de gevechtscapaciteiten van de zware infanteriebrigade (*Heavy Infantry Brigade*) en de middelzware infanteriebrigade (*Medium Infantry Brigade*) uitgebreid en versterkt. Nog dit jaar zullen de contracten worden getekend en de verplichtingen worden aangegaan, waarmee de door het kabinet gereserveerde kasmiddelen vanaf 2027 tot besteding zullen komen. Derhalve wordt de verplichtingenruimte in 2024 opgehoogd met respectievelijk € 1,0 en € 1,3 miljard.

Daarnaast betreft het een optelsom van opwaartse en neerwaartse bijstellingen bij de instrumenten. Het heeft vooral te maken met verplichtingen die op basis van de laatste inzichten in het juiste ritme zijn gezet. Het gaat dan onder andere over de projecten Programma Aanvulling inzetvoorraad munitie alsmede een aantal technische mutaties. Tevens

zijn kasmutaties gelijk aan verplichtingenmutaties bij onder andere het uitdelen van loon- en prijsbijstelling.

Toelichting op de uitgaven

Het uitgavenbudget voor 2024 wordt per saldo verlaagd met € 181,9 miljoen. Dit wordt verklaard door:

Verwerving

Het budget voor verwerving wordt per saldo verlaagd met € 256,0 miljoen, waarvan € 7,9 miljoen in de voorbereidingsfase en € 248,1 miljoen in de realisatiefase.

De verlaging van het budget van de realisatiefase wordt met name veroorzaakt door het herfaseren van investeringsprojecten (€ 244,7 miljoen), van onder andere het programma Wissellaadsystemen, Trekker-opleggercombinaties en Wielbergingsvoertuigen (WTB): Aanhangwagens/Opleggers (€ 40,0 miljoen), de Vervanging Mortieren 60/81 MM (€ 38,0 miljoen) en de *Midlife Update* (MLU) Fennek (€ 30,0 miljoen). Daartegenover staat het toevoegen van prijsbijstelling aan de projecten (€ 21,9 miljoen). Het restant van € 25,3 miljoen is het gevolg van enkele bijstellingen en het overgaan van budget naar instandhouding.

Instandhouding

De uitgaven voor instandhouding zijn met € 37,5 miljoen verhoogd. Dit is met name het gevolg van toevoeging van budget ter compensatie van aan Oekraïne geschonken goederen (€ 14,4 miljoen). Daarnaast wordt voor € 11,2 miljoen aan hogere uitgaven voor onderhoud aan nieuwe (wapen-) systemen geraamd. Het resterende verschil van € 10,9 miljoen wordt voornamelijk veroorzaakt door het toevoegen van aanvullende prijsbijstelling in verband met gestegen prijzen.

Over-/ onderprogrammering

Op het DMF wordt gewerkt met overprogrammering. Als gevolg van de mutaties die op dit artikel plaatsvinden, wordt ook de overprogrammering aangepast (€ 36,7 miljoen). Hiermee blijft de omvang van de overprogrammering binnen de overeengekomen grens van 30%.

2.4 Artikel 4 Lucht materieel

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 5 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 4 Lucht materieel (bedragen x € 1.000)

		Stand eerste supplettoire begroting (incl. amende- menten en NvW) (1)	Mutaties Supplettoire begroting september (2)	Stand supplettoire begroting september (3) = (1) + (2)
Art.	Verplichtingen	3.136.401	1.011.535	4.147.936
	Uitgaven	1.973.475	- 226.109	1.747.366
4.11	Verwerving	1.827.461	- 351.917	1.475.544
	<i>Opdrachten</i>	<i>1.827.461</i>	<i>- 351.917</i>	<i>1.475.544</i>

	Stand eerste suppletoire begroting (incl. amende- menten en NvW) (1)	Mutaties Suppletoire begroting september (2)	Stand suppletoire begroting september (3) = (1) + (2)
	Verwerving: voorbereidingsfase	80.208	27.127
	Verwerving: realisatie	1.747.253	1.448.417
4.12	Instandhouding	449.187	538.020
	<i>Oprichtingen</i>	<i>449.187</i>	<i>538.020</i>
	Instandhouding Materieel	449.187	538.020
4.16	Over-/ onderprogrammering	- 303.173	- 266.198
	<i>Fonds</i>	<i>- 303.173</i>	<i>- 266.198</i>
	Fonds	- 303.173	- 266.198
	Ontvangsten	4.169	12.618

Toelichting op de verplichtingen

Het verplichtingenbudget voor 2024 wordt verhoogd met € 1,0 miljard door voornamelijk de verplichtingen van het *Production, Sustainment and Follow on Development (PFSD) Memorandum of understanding (MoU)* van de F-35. Deze zijn initieel in 2022 vastgelegd op het verplichtingenbudget van CLSK. Met het vaststellen van het programma doorontwikkeling F-35 worden deze verplichtingen overgeboekt naar het programma-budget F-35 bij COMMIT. De verplichtingen voor het afsluiten van een MoU dienen voor de gehele looptijd te worden vastgelegd. Dit verklaart in grote mate de verhoging van het verplichtingenbudget. Ten slotte zijn kasmutaties gelijk aan verplichtingenmutaties bij onder andere het uitdelen van loon- en prijsbijstelling.

Toelichting op de uitgaven

Het uitgavenbudget voor 2024 wordt per saldo verlaagd met € 226,1 miljoen. Dit wordt verklaard door:

Verwerving

Het budget voor verwerving wordt met € 351,9 miljoen naar beneden bijgesteld. Het betreft een verlaging van € 53,1 miljoen op de voorbereidingsfase en een verlaging van € 298,8 miljoen op het budget ten behoeve van de realisatiefase. Het betreft voornamelijk projecten die in het juiste kasritme zijn gezet (–/–€ 363,3 miljoen), waaronder Verwerving F-35 (–/–€ 90,8 miljoen), Chinook Vervanging en modernisering (–/–€ 46,4 miljoen), Apache Remanufacture (–/–€ 19,8 miljoen) en NH90 (–/–€ 15,5 miljoen). Tenslotte is er budget toegevoegd van € 64,5 miljoen. Dit is het gevolg van het uitdelen van de prijsbijstelling (€ 43,7 miljoen) en een aantal kleinere projecten waarbij sprake van een herschikking van de budgetten, van per saldo € 20,8 miljoen, zoals budget ten behoeve van het project *Midlife Update* (MLU) NH90 voor het compliant maken aan de eisen van de NAVO van de NH90 helikoptervloot.

Instandhouding

Het instandhoudingsbudget is met € 88,8 miljoen naar boven bijgesteld.

Ter vervanging van materieel dat uit eigen voorraad aan Oekraïne is geleverd, is het budget met € 37,4 miljoen opgehoogd. Daarnaast is ten behoeve van het F-35 dossier € 22,6 miljoen toegevoegd aan het Instandhoudingsbudget. Voor de verwachte te ontvangen F-35

recoupment is de ontvangstenbegroting met € 8,4 miljoen opgehoogd, hierdoor is het uitgavenbudget binnen de Instandhouding eveneens met € 8,4 miljoen opgehoogd. Daarnaast is het *PSFD MOU* van CLSK overgegaan naar COMMIT waardoor op het instandhoudingsbudget een herschikking naar COMMIT heeft plaatsgevonden en het CLSK met € 26,6 miljoen neerwaarts is bijgesteld. Voor verschillende wapensystemen is aanvullend budget aan de begroting toegevoegd als gevolg van de lopende moderniserings- en intensiveringsprojecten (€ 26,4 miljoen). Het toevoegen van de prijsbijstelling 2024 heeft tevens geleid tot een ophoging van het budget (€ 13,2 miljoen).

Over-/ onderprogrammering

Als gevolg van de mutaties die op dit artikel plaatsvinden, wordt ook de overprogrammering aangepast (€ 37,0). Hiermee blijft de omvang van de overprogrammering binnen de overeengekomen grens van 30%.

2.5 Artikel 5 Infrastructuur en Vastgoed

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 6 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 5 Infrastructuur en Vastgoed (bedragen x € 1.000)

	Stand eerste supplettoire begroting (incl. amende- menten en NvW) (1)	Mutaties Supplettoire begroting september (2)	Stand supplettoire begroting september (3) = (1) + (2)
Art. Verplichtingen	964.098	137.338	1.101.436
Uitgaven	1.060.682	- 95.120	965.562
5.11 Verwerving	747.042	- 109.230	637.812
<i>Opdrachten</i>	747.042	- 109.230	637.812
Verwerving: voorbereidingsfase	16.169	- 1.502	14.667
Verwerving: realisatie	730.873	- 107.728	623.145
5.12 Instandhouding	496.129	47.972	544.101
<i>Opdrachten</i>	496.129	47.972	544.101
Instandhouding Infrastructuur	496.129	47.972	544.101
5.16 Over-/ onderprogrammering	- 182.489	- 33.862	- 216.351
<i>Fonds</i>	- 182.489	- 33.862	- 216.351
Fonds	- 182.489	- 33.862	- 216.351
Ontvangsten	28.240	0	28.240

Toelichting op de verplichtingen

Het verplichtingenbudget voor 2024 wordt per saldo verhoogd met € 137,3 miljoen.

Het betreft een optelsom van opwaartse en neerwaartse bijstellingen bij de instrumenten. Het heeft vooral te maken met verplichtingen die op basis van de laatste inzichten in het juiste ritme zijn gezet. Zo betreft het onder meer de projecten Legering Defensiebreed en Baanrenovatie Vliegbasis Eindhoven. Ook is de stijging het gevolg van technische mutaties die zijn verwerkt. De overige mutaties zijn technische mutaties en uitgavenmutaties welke gelijk zijn aan de verplichtingenmutaties door onder andere het uitdelen van prijsbijstelling.

Toelichting op de uitgaven

Het uitgavenbudget voor 2024 wordt per saldo verlaagd met € 95,1 miljoen. Dit wordt verklaard door:

Verwerving

Het budget voor de projecten in voorbereidingsfase is per saldo met € 1,5 miljoen verlaagd.

Het budget voor de projecten in realisatiefase wordt per saldo met € 107,7 miljoen naar beneden bijgesteld. De realisatie van een aantal projecten is van 2024 verschoven naar latere jaren (€ 140,3 miljoen) en de hiermee samenhangende budgetten schuiven mee. Dit betreft onder andere de projecten Aanpassing vastgoed als gevolg van gewijzigde regelgeving (€ 40 miljoen), Nieuwbouw squadron docks NH-90 incl. 4 opstelplaatsen Marine Vliegkamp de Kooy (MVKK) (€ 18,4 miljoen), Technology Center Land Leusden (Matlogco, € 15 miljoen), Bandbreedte investeringen infrastructuur (€ 15 miljoen), Huisvesting gezondheids- en tandheelkundige centra (GZHC, € 13 miljoen), Zon op daken (verduurzaming maatschappelijk vastgoed, € 12 miljoen), Initiële inrichting huisvesting (€ 10 miljoen), Verbeteren legering Defensiebreed (€ 10 miljoen) en in totaal € 21,9 miljoen voor diverse kleinere projecten. Daarnaast is het budget verhoogd voor uitgekeerde prijsbijstelling (€ 13,9 miljoen) en hebben diverse kleinere herschikkingen binnen dit budget geleid tot een verhoging van het budget met € 18,7 miljoen.

Instandhouding

Het budget voor de instandhoudingsuitgaven is met € 48,0 miljoen verhoogd. Dit betreft onder andere uitgekeerde prijsbijstelling (€ 13,1 miljoen). Het project Defensie Bewakings en Beveiligings Systeem (DBBS) heeft de afgelopen jaren vertraging opgelopen. Als gevolg daarvan is dit jaar € 11,2 miljoen toegevoegd voor instandhouding van de huidige systemen. Daarnaast is extra budget toegevoegd aan het project als gevolg van nieuwe inzichten en beleidswijzigingen, waarvan € 13,1 miljoen in 2024.

Over-/ onderprogrammering

Als gevolg van de mutaties die op dit artikel plaatsvinden, wordt ook de overprogrammering aangepast (€ 33,9 miljoen). Hiermee blijft de omvang van de overprogrammering binnen de overeengekomen grens van 30%. Daarnaast is het, gelet op de druk op de Defensie- en arbeidsmarkt, onzeker of alle beschikbare middelen in 2024 tot besteding komen. Om die reden is besloten een deel van het budget over meerdere jaren te spreiden.

2.6 Artikel 6 IT

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 7 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 6 IT (bedragen x € 1.000)

	Stand eerste supplettoire begroting (incl. amende- menten en NvW) (1)	Mutaties Supplettoire begroting september (2)	Stand supplettoire begroting september (3) = (1) + (2)
Art. Verplichtingen	985.707	573.901	1.559.608
Uitgaven	1.375.450	- 263.744	1.111.706
6.11 Verwerving	861.396	- 126.699	734.697
Opdrachten	861.396	- 126.699	734.697
Verwerving: voorbereidingsfase	45.914	32.500	78.414
Verwerving: realisatie	815.482	- 159.199	656.283
6.12 Instandhouding	521.493	58.364	579.857
Opdrachten	521.493	58.364	579.857
Instandhouding IT	521.493	58.364	579.857
6.16 Over-/ onderprogrammering	- 7.439	- 195.409	- 202.848
Fonds	- 7.439	- 195.409	- 202.848
Fonds	- 7.439	- 195.409	- 202.848
Ontvangsten	16.769	0	16.769

Toelichting op de verplichtingen

Het verplichtingenbudget voor 2024 wordt per saldo verhoogd met € 573,9 miljoen.

Deze stijging is onder meer het gevolg van het herfasering van de IT-programma's Foxtrot, Grens verleggende IT (GrIT) en programma Roger. Voor het programma Foxtrot wordt in het najaar een FMS-contract afgesloten voor het Commando Landstrijdkrachten (CLAS). Daarnaast is de verwachting dat voor het programma GrIT een verplichting wordt afgesloten, afhankelijk van de gunning van de blokken GrIT/GIS. Hiervoor is verplichtingenbudget beschikbaar gesteld voor 2024. Ten slotte zijn er technische mutaties verwerkt en zijn kasmutaties gelijk aan verplichtingenmutaties bij onder andere het uitdelen van loon- en prijsbijstelling.

Toelichting op de uitgaven

Het uitgavenbudget voor 2024 wordt per saldo verlaagd met € 263,7 miljoen. Dit wordt verklaard door:

Verwerving

Het budget voor verwerving wordt met € 126,7 miljoen naar beneden bijgesteld. Het betreft per saldo een verhoging van € 32,5 miljoen aan budget voor de voorbereidingsfase. Dat heeft vooral te maken met projectbudget dat wordt geschoven naar eerdere jaren om aan te sluiten bij de actuele inzichten over de verwachte realisatiemomenten. Het betreft diverse kleinere niet DMP-plichtige projecten en het uitdelen van prijsbijstelling.

Tegenover de bovengenoemde ophogingen van het budget staat dat de uitgaven voor projecten in de realisatie fase met € 159,2 miljoen worden verlaagd. Dit betreft herfaseringen van IT-projecten (€ 161,9 miljoen). Het

budget wordt met deze herfasering in het juiste kasritme gezet. Dit geldt voor onder andere het programma GrIT (€ 85,7 miljoen) en het niet DMP-plichtige project (TCE621B/C Vervanging ad 19,9 miljoen). Er wordt ook budget toegevoegd door het uitkeren van de prijsbijstelling (€ 21,9 miljoen). Het restant van per saldo € 19,2 miljoen betreft het naar beneden bijstellen van het budget vanwege het herschikken van de budgetten voor de IT-projecten.

Instandhouding

Het budget voor instandhouding is naar boven bijgesteld (€ 58,4 miljoen). De verhoging wordt voornamelijk veroorzaakt door de overheveling van delta-exploitatie (€ 27,5 miljoen), uitkeren van loon- en prijsbijstelling (€ 16,3 miljoen) en een aantal kleinere mutaties.

Over-/ onderprogrammering

Als gevolg van de mutaties die op dit artikel plaatsvinden, wordt ook de overprogrammering aangepast (€ 195,4 miljoen). Hiermee blijft de omvang van de overprogrammering binnen de overeengekomen grens van 30%. Daarnaast is het, gelet op de druk op de Defensie- en arbeidsmarkt, onzeker of alle beschikbare middelen in 2024 tot besteding komen. Om die reden is besloten een deel van het budget over meerdere jaren te spreiden.

2.7 Artikel 7 Bijdragen andere begrotingen Rijk

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 8 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 7 Bijdragen andere begrotingen Rijk (bedragen x € 1.000)

		Stand eerste supplettoire begroting (incl. amende- menten en NvW) (1)	Mutaties Supplettoire begroting september (2)	Stand supplettoire begroting september (3) = (1) + (2)
Art.	Verplichtingen	0	0	0
	Uitgaven	0	0	0
	Ontvangsten	8.965.121	- 8.965.121	0

Toelichting

Tot Prinsjesdag 2024 werd het DMF gefinancierd met een bijdrage van de Defensiebegroting (X). Deze bijdrage was op de Defensiebegroting opgenomen op artikel 13, «Bijdrage aan het Defensiematerieelbegrotingsfonds». Vanaf Prinsjesdag 2024 wordt budget direct overgeheveld van de Defensiebegroting en de begrotingen van andere departementen naar de betreffende artikelen op het DMF. Het gebruik van dit artikel wordt opgeheven. Deze maatregel is technisch van aard.

2.8 Artikel 8 Overige uitgaven en ontvangsten

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 9 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 8 Overige uitgaven en ontvangsten (bedragen x € 1.000)

	Stand eerste supplettoire begroting (incl. amende- menten en NvW) (1)	Mutaties Supplettoire begroting september (2)	Stand supplettoire begroting september (3) = (1) + (2)	
Art.				
	Verplichtingen	468.939	- 468.022	917
	Uitgaven	468.022	- 468.022	0
8.18	Nader te wijzen uitgaven	468.022	- 468.022	0
	<i>Fonds</i>	<i>468.022</i>	<i>- 468.022</i>	<i>0</i>
	Fonds	468.022	- 468.022	0
	Ontvangsten	0	0	0

Toelichting op de verplichtingen

Het verplichtingenbudget voor 2024 wordt per saldo verlaagd met € 468,0 miljoen. Deze verlaging hangt geheel samen met de uitgaven.

Toelichting op de uitgaven

Het uitgavenbudget voor 2024 wordt per saldo verlaagd met € 468,0 miljoen. Dit betreft voornamelijk het doorverdelen van de prijsbijstelling naar andere artikelen.